

Psychologický ústav Filosofickej fakulty UK, Bratislava, Gondova 1

Psychologický ústav Filosofickej fakulty University Komenského bol zriadený dňa 1. októbra 1957 ako jedno z vedeckých pracovísk University Komenského pričlenené Filosofickej fakulte a priamo podliehajúce jej dekanovi. Potreba nového vedeckého pracoviska na Filosofickej fakulte sa zdôvodňovala nutnosťou rozvinúť teoretickú prácu na poli psychológie a nutnosťou prehĺbiť vysokoškolskú prípravu odborných psychológov po stránke teoretickej a metodickej, ako aj zabezpečiť po tejto stránke účinnú pomoc absolventom v praxi. Podľa organizačného poriadku bola daná tomuto pracovisku pomerne široká možnosť pre rozvoj psychologickéj vedecko-výzkumnej práce.

Po zriadení začínal ústav svoju pôsobnosť so štyrmi pracovníkmi, s. univ. prof. Dr A. Jurovským, povereným vedením ústavu, Dr J. Koščom, J. Ondrejkom ako vedeckými pracovníkmi, a K. Hahnom, technickým pracovníkom. Neskôr pristúpil k vedeckým pracovníkom Dr M. Verner. V roku 1959 nastali zmeny v personálnom vybavení ústavu odchodom niektorých pracovníkov a príchodom nových psychológov po reorganizácii Vysokej školy pedagogickej. V dnešnom stave sú na ústave ôsmi pracovníci. Činnosť ústavu usmerňuje doc. Dr Tomáš Pardel, vedúci katedry psychológie FFUK, jeho členovia sú: Dr Josef Koščo, samostatný vedecký pracovník, Dr Libuša Maršálová, vedecký asistent, Ladislav Ďurič, vedecký asistent, dvaja noví absolventi psychológie – Mária Vallášeková a Hieronym Florek, a konečne dvaja technickí pracovníci, Kurt Hahn a Miroslav Januš.

Organizačne a pracovne se ústav nateraz delí na tri oddelenia, oddelenie genetickej psychológie, oddelenie experimentálnej psychológie a vývojové technicko-konštrukčné oddelenie.

V oddelení genetickej psychológie sú pracovníci v súčasnom štádiu zameraní na problematiku vzťahov a postojov k práci a povolaniu u mládeže i dospelých s osobitným zreteľom na profesionálnu orientáciu. Rozpracovávajú vývin vzťahov a postojov k práci a povolaniu v priebehu celého života človeka, pričom osobitnú pozornosť venujú obdobiam po tejto stránke kritickým (voľba povolania, včleňovanie sa do pracovného procesu, adaptácia v povolani). Cieľom tejto práce je na

základe výskumu a teoretického rozboru pomôcť pri výchove k povolaniu a pri jeho správnej voľbe, pomôcť pri organizovaní náplne poradenskej služby na školách a tým predchádzať neskorším premenám v povolani, ako aj prispieť k zvýšeniu starostlivosti a usmerňovania pracujúcich po vstupe do povolania. Dve dielčie úlohy z tejto problematiky sú zaradené v štátnom výskumnom pláne.

Experimentálne oddelenie s pomerne dobrým laboratórnym vstrojením je momentálne prevažne zamerané na výskum pamäti a učenia vzhľadom na naliehavé problémy predkládané pedagogickou praxou. V rámci tematického okruhu, ktorý možno označiť ako výskum psychologických podmienok úspešnosti učenia, sa tu riešia nasledovné dielčie problémy zaradené aj do štátneho výskumného plánu: Psychologické otázky osvojovania si gramatických vedomostí a zručností na školách I. cyklu; Vplyv rôznych činností, telesnej a duševnej práce na následné učenie a celkovú práceschopnosť žiakov vo výchovno-vyučovacom procese; Vplyv následného učenia na predchádzajúce učenie. Tieto práce vyplynuli z potreby riešenia problematiky oneskorujúcich sa žiakov (úloha, ktorá je zaradená v rezortnom pláne a ústav ju aj koordinuje) a z aktuálnych požiadaviek prestavby školy — preskúmať najvhodnejšie spôsoby striedania fyzickej práce s teoretickým vyučovaním vzhľadom na úspešnosť výchovno-vyučovacieho procesu. Na tematické okruhy oboch oddelení sú tiež napojené diplomové práce niekoľkých poslucháčov.

Vývojové technicko-konštrukčné oddelenie s dvoma technickými pracovníkmi je pomerne dobre vstrojené potrebnými prístrojmi pre základný psychologický výskum. V oddelení sa podľa perspektívnych potrieb pracoviska a podľa požiadaviek vedeckých pracovníkov samostatne vyvíjajú a stavajú vedeckovýskumné prístroje potrebné ako pre výskum, tak aj pre demonštračné účely. (Najnovšie boli napr. vyvinuté automatický kombinátor AK60, polokybernetický automatický prístroj, prístroj EKR na elektro-kožnú reakciu, dispečerské zariadenie D60 pre súčasný styk v štyroch hoverových kanáloch, miniatúrny polovodičový hlukomer H60, elektrický priamoukazujúci chronoskop MKČ60.) V oddelení sa ďalej samostatne robia fotografické práce všetkého druhu a podľa plánu aj práce filmové, najmä z oblasti genetickej psychológie. Technické vybavenie oddelenia, ako aj oboch ostatných oddelení, slúži aj pracovníkom katedry pri ich výskumných prácach a pri demonštráciách v rámci výuky.

Členovia ústavu sa podieľajú aj na pedagogickej činnosti katedry. So zmenšeným pedagogickým úväzkom oproti členom katedry prednášajú a vedú semináre v disciplínach, v ktorých teoreticky a vedecko-výskumne pracujú. Doc. Dr T. Pardel a L. Ďurič sa zameriavajú na problematiku pedagogickej činnosti katedry. So zmenšeným pedagogickým úväzkom oproti členom katedry prednášajú a vedú semináre v disciplínach, v ktorých teoreticky a vedecko-výskumne pracujú. Doc. Dr T. Pardel a L. Ďurič sa zameriavajú na problematiku pedagogickej psychológie, Dr J. Koščo popri genetickej psychológii (dospievanie a dospelosť) pracuje už dlhší čas v oblasti dejín psychológie, Dr. L. Maršálová je zameraná na otázky psychologickéj metodológie. Dosiaľ z týchto oblastí spracoval a dal do tlače doc. Pardel príručku pedagogickej psychológie, Dr Koščo dokončil a pripravil na vydanie I. časť dejín psychológie. Niektoré z výskumných i teoretických prác dokončené v poslednom období uverejnia pracovníci ústavu v momentálne pripravovanom zborníku fakulty, oddielu Pedagogica-Psychologica, ktorý budú každý druhý rok zapĺňať svojimi prácami členovia Psychologického ústavu a Katedry psychológie.

Popri svojej internej činnosti sú pracovníci ústavu aj organizátormi širších, verejných psychologických podujatí. Z ich iniciatívy usporiadalo v minulom roku Povereníctvo školstva psychologický seminár „O úlohách psychologickéj vedy pri prestavbe školy“. V tomto roku organizoval ústav v spolupráci so sekciou pedagogickej psychológie Československej psychologickéj spoločnosti a Výskumným ústavom pedagogickým I. celoštátny seminár o základných teoretických otázkach profesionálnej orientácie v ČSSR. Snahou týchto podujatí je nadhodiť a rozdiskutovať dôležité problémy nastolované socialistickou praxou v oblasti výchovy a výuky. Takto možno lepšie usmerniť teoretickú a vedecko-výskumnú prácu ústavu ako aj členov iných pracovísk, urýchliť riešenie týchto problémov a účinnejšie zabezpečiť realizáciu získaných poznatkov v praxi.

Extenzívnejšie rozpracovanie spomínaných otázok v daných tematických okruhoch, ako aj špecializácia na nové otázky v rámci daného zamerania Psychologického ústavu FFUK predpokladá dlhšie trvanie pracoviska a jeho posilnenie ďalšími vedeckými a najmä pomocnými pracovníkmi.

Dr L. Maršálová